

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİMİNSANİ ÖYKÜLERİ"

**Sabuncuoğlu
Şerefeddin**

(1385 - 1468)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

1395 yılında Amasya'da, Sabuncuoğlu ailesinin evindeyiz. Sabah kahvaltısı...

Gördün mü bak? Yumurta haşlamayı unuttuk.
Haydi Şerefeddin, koş kümeden bize
üç tane yumurta kap gel.

Hemen anacığım.

Mümkünse
yumurtaları beş yapalım!
Ben rafadan seviyorum haşlanmış
yumurtayı hanım teyzeciğim.
Senininki nasıl olsun Peynir?

Ha ha ha!
Davetsiz misafir Simit!

Kümeşe giden Şerefeddin tavuklardan birinde bir garıplık olduğunu
fark eder.

Gııııt,
gıt gıt gıt gıt!

Aa! Çilli'nin
nesi var böyle?
Hasta mı acaba?

"Gıııt, gıt gıt gıt gıt"
demek, tavukçada "daha yeni
yumurtladım, afiyetle yiyin"
demek.

Ha ha ha!
Tavukça da biliyorsunuz
yani!

Baba, baba!
Çilli'ye bir şey olmuş galiba.
Bu sabah yumurtlamamış. Üstelik
folluğunun dışında hareketsiz
yatıyor!

Dün
bahçedeki çalılıkların
arasında küçük bir engerek
görmüştüm. Onunla bir ilgisi
olabilir mi acaba?

Engerek ne
Peynir?

Zehirli bir yılan
Simitçiğim.

Ne yazık ki korktuğum başımıza gelmiş oğlum.
Çilli'nin budunda küçük bir ısırık var.
Folluğuna bırakıp bekleyelim.
Umarım iyileşir.

İyileşmesi için
yapacak bir şey
yok mu yani?

Ay!
Ben birazcık korktum bu
engerek denen yılanı.

Korkma Simitçiğim,
durup dururken ısırılmaz.
Yine de bir gün bir yerde
göreceksin uzak
dur tabii ki.

Ertesi sabah Çilli'yi yeniden
solucanları bulmak için toprağı
eşelerken gören Şerefeddin çok
sevinir. Ancak bir hekim olan
babasının bile yılan zehrine karşı
bir şey yapamaması onu
düşündürmüştür. Sağlık
sorunlarının giderilebilmesi için
tedavi yöntemlerini bilmenin ne
kadar önemli olduğunu kavrar.
Hekim olmaya ve türlü hastalıklara
çareler bulmaya karar verir. Bunun
için bol bol okur, dünyanın çeşitli
yerlerinden hekimlerin kitaplarını
okuyabilmek için farklı diller
öğrenir ve dönemin ünlü
hekimlerinden Burhaneddin
Ahmed'den tıp eğitimi alır.

Sabuncuoğlu Şerefeddin genç yaşta hekimlik yapmaya başlar. Uyguladığı tedavilerde tıp alanında daha önceden yazılmış kaynak kitaplardan öğrendiği yöntemleri kullanır.

Zamanla bu yöntemleri kendi hekimlik deneyimleri doğrultusunda geliştirir.

Of of of! İşte, tarlayı sürerken de böyle eğildiğim de sanki dizimi bıçakla oyuyorlarmış gibi bir sancı giriyor hekim bey!

Buna benzer rahatsızlıkları hem İbni Sina hem de Galen'in kitaplarında okumuştum. Size bir merhem vereceğim. Her sabah sürün ve dizinizi bir bezle sarıp sıcak tutun. Birkaç güne bir şeyciğiniz kalmaz.

İbni Sina'yı duymuştum da, Galen kim Peynir?

İbni Sina gibi Galen de tarihin en ünlü hekimlerinden Simitçiğim. Biri Buharalı diğeri Bergamalı.

Bu eski kitaplarda yazılanlar çok yararlı, ama yeterli değil. Örneğin şu reçetedeki etkin maddenin miktarı çok fazla. Pek çok hastamda denedim; dozu düşürüp uygulama süresini uzatınca tedavi daha iyi sonuç veriyor.

Hımmm!

Hımmm!

Deneyimleriyle birlikte uyguladığı deneysel tedavi yöntemlerindeki başarısı da artar.

Çok uğraştım ama formülü geliştirdim sanırım. İki dirhem şu ottan, beş damla da şu bitkinin öz suyundan kattım mı engerek ısırtığına karşı etkili bir panzehir elde etmiş olacağım umarım.

Haydi bakalım...

Görelim.

Bulduğu formülü test etmek için bir deney yapar: Bir horozu bir engereğe ısırtır. Hemen ardından da hazırladığı panzehiri ısırtığa sürer. Horoz Sabuncuoğlu Şerefeddin'in hazırladığı panzehir sayesinde kısa zamanda iyileşir.

Ü-ürü-üüü!

İşe yaradı! Panzehir işe yaradı!

Yani panzehir, bir zehrin etkisini ortadan kaldıran maddeye mi deniyor?

Aynen öyle Simitçiğim.

İlerleyen yıllarda ilaçla tedavinin yanı sıra cerrahi alanında çalışan ve bu konuda uzmanlaşan Sabuncuoğlu Şerefeddin, deneyimlerinden öğrendiklerini kendisinden sonra gelecek hekimlere aktarabilmek için tıp kitapları yazdı. O dönemdeki genel eğilimden farklı olarak, eserlerini Farsça ya da Arapça değil, Türkçe yazdı. Pek çok tıp terimini de Türkçeleştirdi.

Tanıdığım pek çok hekim ne Arapça ne de Farsça biliyor. Hâlbuki bu bilgiler ülkemizde ne kadar çok hekim ve cerrah tarafından okunup anlaşılırsa, hastalara o kadar yararlı olur.

Mantıklı olan da bu zaten.

Bence de.

II. Mehmet? Yani Fatih Sultan Mehmet mi?

Ta kendisi.

Sabuncuoğlu Şerefeddin ismi zamanla bütün Anadolu'da tanınır oldu. II. Mehmet döneminde başhekimlik yapmış ve içinde ameliyat yöntemlerini anlattığı 138 minyatür ile 168 adet tıbbi alet resmi bulunan cerrahi kitabını Osmanlı padişahına sunmuştur.

